

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΚΛΕΦΤΩΝ

ΤΡΙΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ
ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ
ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΙΤΑΛΙΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '70

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΚΛΕΦΤΩΝ

ΤΡΙΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ
ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ
ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΙΤΑΛΙΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '70

νομαδικό

εργαστήρι

Σελιδοποίηση και εξώφυλλο έγιναν από το Νομαδικό
Εργαστήρι.

Χρησιμοποιήθηκαν οι γραμματοσειρές: GFS Didot και
PFVertigo.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα κείμενα της παρούσας έκδοσης μετέφρασαν οι: Άγγελος, Λυδία, Αλέξανδρος, Σάββας και Μιχάλης. Το κείμενο του Bruno Ramirez μεταφράστηκε από την έκδοση του Radical America vol.10 #4 και μπορεί να βρεθεί στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.prole.info/texts/self-reductionitaly.html>. Το κείμενο των Eddy Cherki και Michel Wieviorka μεταφράστηκε από ανθολογία κειμένων σχετικά με την ιταλική αυτονομία με τον τίτλο: Autonomia: post-political politics, εκδ. Semiotext(e), intervention series #1. Το κείμενο της Αυτόνομης Συντονιστικής Επιτροπής του Πόρτο-Μαργκέρα αναδημοσιεύεται από δελτίο αντιπληροφόρησης του ΕΛΑ. Η προσούρα κυκλοφόρησε σε 1000 αντίτυπα το χειμώνα του 2009. Ευχαριστούμε όσες και όσους μας βοήθησαν στην πρωταρχική μας, αυτή, εκδοτική προσπάθεια.

Η χρήση των κειμένων είναι ελεύθερη για τους σκοπούς του ανταγωνιστικού κινήματος με την παράκληση να αναφέρονται οι πηγές.

Πρωτοβουλία από κατάληψη Πραποπούλου

Για επικοινωνία: protouvouliaxal@yahoo.gr

ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗΣ ΣΤΟ ΤΟΡΙΝΟ

των Eddy Cherki, Michel Wiewiorka

Για να μελετήσουμε τις εξελίξεις των κοινωνικών αγώνων στη Δυτική Ευρώπη από το 1968 κι έπειτα, πρέπει να στραφούμε στην Ιταλία. Η οργάνωση του εργατικού κινήματος, συχνά σε μαζική κλίμακα, έχει προσλάβει αυθεντικές μορφές. Αστικοί αγώνες οδήγησαν σε οργανωμένες (πολιτικές) συνδικαλιστικές και τοπικές δράσεις με διακυβεύματα συνδεδεμένα με τη κατανάλωση.

Από αυτήν την άποψη, το κίνημα της αυτομείωσης, που ξεκίνησε στο Τορίνο το φθινόπωρο του 1974, συνιστά μια εξέλιξη ύψιστης σημασίας. Αυτομείωση είναι η ενέργεια εκείνη με την οποία οι καταναλωτές, σε επίπεδο κατανάλωσης, και οι εργάτες, σε επίπεδο παραγωγής, αναλαμβάνουν οι ίδιοι να μειώσουν, σε ένα συλλογικά αποφασισμένο επίπεδο, την τιμή των δημόσιων υπηρεσιών, της στέγασης, του ηλεκτρικού ρεύματος ή στα εργοστάσια, το ρυθμό παραγωγικότητας.

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Πάνω και πέρα από τις κλασικές μορφές οικονομικής κρίσης και της χρεωκοπίας (ή καλύτερα, απουσίας) της ιταλικής κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής, οι πιο ενήμεροι τεχνοκρατικοί τομείς και αναμφισβήτητοι ηγέτες των μεγάλων ιταλικών μονοπωλίων (όπως ο Ανιέλι, η FIAT), συγκεντρωμένοι γύρω από τον Carli – πρόεδρο της Τράπεζας της Ιταλίας – προτείνουν και, τον Ιούνιο του 1974, υποχρεώνουν την κυβέρνηση να δεχτεί ένα μεταρρυθμιστικό σχέδιο το Σχέδιο Carli. Θεμελιωμένο στην κεφαλαιώδη υπόθεση της σιωπηρής συναίνεσης του Ιταλικού Κομμουνιστικού Κόμματος (ΙΚΚ), ή τουλάχιστον της ουδετερότητάς του, αυτό το σχέδιο υποστηρίζει δύο ουσιώδεις στόχους. Αφενός, να αναδιαρθρώσει την παραγωγή (διαφοροποίηση μερικών βιομηχανικών τομέων και εμφανώς της αυτοκινητοβιομηχανίας, διατύπωση ενός προγράμματος πυρηνικής ενέργειας) και, από την άλλη πλευρά, να μειώσει, στο επίπεδο της κατανάλωσης, τις δημόσιες δαπάνες – συγκεκριμένα να συκρατήσει την παραγωγή συλλογικών εργαλείων και ρυθμίσεων (equipements collectifs). Σε ένα γενικότερο επίπεδο, το Σχέδιο Carli επιδιώκει να αναθέσει το βάρος της ιταλικής οικονομικής μεταρρύθμισης στην εργατική τάξη μέσω της μείωσης των ‘εσωτερικών’ διεκδικήσεων, συνεπώς της οικιακής κατανάλωσης. Συγκεκριμένα, η αξιωματική αρχή της κυβέρνησης περί ‘δίκαιης κοστολόγησης’ των δημόσιων υπηρεσιών έχει ως επακόλουθο μια μαζική άνοδο τιμών στις συγκοινωνίες, στο ηλεκτρικό ρεύμα, στο τηλέφωνο, στην ιατρική περίθαλψη και στη στέγαση. Τον Ιούλιο, εκτός από ελάχιστες τροποποιήσεις που προτάθηκαν από το Ι.Κ.Κ., το Κοινοβούλιο ενέκρινε αυτό το πρόγραμμα με αυξήσεις που ξεπερνούσαν το 50%.

Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ

Η εφαρμογή του σχεδίου Carli προϋποθέτει ένα κλίμα κοινωνικής ειρήνης καθώς και την απουσία εργατικών αγώνων. Παρ' όλ' αυτά, τα τελευταία χρόνια οι κοινωνικοί αγώνες εντείνονται. Κλασσικές μορφές δράσης έχουν ενισχυθεί σε σημαντικό βαθμό από λιγότερο συμβατικές μορφές: σαμποτάζ στην παραγωγή, απομάκρυνση των ηγετών, μείωση της παραγωγικότητας, έλεγχος του ρυθμού παραγωγής και μαζική απουσία από τη δουλειά. Αυτό το κίνημα εκφράζει την ίδια στιγμή την εξέγερση της ιταλικής εργατικής τάξης και την εριστικότητα της.

Τα μεταλλουργικά συνδικάτα (το FLM) και διάφορες ομάδες της άκρας αριστεράς (Lotta Continua, Avanguardia Operaia και αργότερα Il Manifesto) έχουν έναν ενεργητικό ρόλο σε αυτό το κίνημα. Ανάμεσα στο 1968 και το 1975 μορφές άμεσης δράσης επανεμφανίζονται στο πεδίο (μάχης) των αστικών αγώνων, έχοντας επικεντρωθεί κυρίως γύρω από το πρόβλημα της στέγασης. Οι άστεγοι καταλαμβάνουν άδεια σπίτια. Ενοικιαστές κρατικών εστιών μειώνουν οι ίδιοι τα ενοίκια ή αντιστέκονται σε εξώσεις. Αυτοί οι αγώνες είναι παράνομοι, μαζικοί και συχνά βίαιοι.

Μαζικοί αγώνες: στην Ιταλία ανάμεσα στο 1969 και το 1975 20.000 κατοικίες καταλαμβάνονται. Η αυτομείωση των ενοικίων ήταν η πρώτη μορφή δράσης, η πολιτική στόχευση ήταν να περιοριστούν τα ενοίκια στο 10% των μηνιαίων αποδοχών κάποιου.

Αυτοί οι βίαιοι αγώνες δεν μπορούν να απομονωθούν από το κλίμα της κοινωνικής και αστυνομικής βίας, το οποίο δεσπόζει στην Ιταλία. Το πιο δραματικό επεισόδιο συνέβη στη συνοικία του San Basilio (στα προάστια της Ρώμης). Το Σεπτέμβριο του 1974, ένας αγωνιστής της άκρας αριστεράς σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια μιας σύγκρουσης ανάμεσα στην αστυνομία και σε καταληψίες.

Είναι δύσκολο να εγκαθιδρυθεί μια άμεση σύνδεση μεταξύ των αστικών αγώνων και των αγώνων των εργαζομένων. Δεν είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς πως το καπιταλιστικό σύστημα δέχεται, γενικότερα, μια επίθεση τόσο στο επίπεδο της παραγωγής όσο και στο επίπεδο της κατανάλωσης. Το κίνημα της αυτομείωσης στο Τορίνο πασχίζει να ενοποιηθούν, μέσω συλλογικής δράσης, οι δυνάμεις της παραγωγής και αυτές της κατανάλωσης.

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗΣ ΚΑΙ Η ΤΙΜΗ ΤΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Στο Τορίνο καθημερινά δεκάδες χιλιάδες εργαζομένων πηγαινοέρχονται με υπεραστικό ή προαστιακό μέσο (pendolari). Αυτό το γεγονός αποτελεί μια υποχρεωτική επιμήκυνση της εργάσιμης ημέρας και ένα σημαντικό οικονομικό βάρος.

Μερικές επιχειρήσεις επιβαρύνονται με τα μεταφορικά έξοδα των εργαζομένων τους - άλλες προβλέπουν τη μετακίνηση των εργαζομένων με

δικά τους μεταφορικά μέσα, αλλά συχνά, όπως στην περίπτωση της FIAT, το κόστος μετακίνησης επωμίζονται απευθείας οι ίδιοι οι εργάτες.

Το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 1974, η απόφαση των δύο ιδιωτικών εταιρειών συγκοινωνιών να αυξήσουν την τιμή του εισιτηρίου από 20% έως 50% προκάλεσε την άμεση αντίδραση από την πλευρά των εργατών.

Οι πρώτες αντιδράσεις ήταν αυθόρμητες, ανοργάνωτες: λεωφορεία μπλοκάρονται στο Pinerollo, ένα σημαντικό σημείο συνάθροισης των εργατών της Rivalta και της Mirafiori, μερικές αντιπροσωπίες εργατών κατευθύνονται προς τα δημαρχεία και τα γραφεία της τοπικής αυτοδιοίκησης, μερικά φυλλάδια μοιράζονται. Όλο αυτό δεν αλλάζει πολλά όσον αφορά στην αύξηση. Το συνδικάτο μεταλλουργών (FLM) στη Rivalta αποφασίζει να πάρει στα χέρια του την οργάνωση του αγώνα στη βάση της αυτομείωσης-το εβδομαδιαίο πάσο μεταφοράς πρέπει να αγοράζεται στην παλιά τιμή.

Μια σύντομη πολιτική συζήτηση ακολουθεί αυτήν την απόφαση. Η άρνηση οποιασδήποτε πληρωμής δε λαμβάνεται πρακτικά υπόψη και για έναν πολύ καλό λόγο: οι εταιρείες συγκοινωνιών θα σταματούσαν, απλά, να κινούν τα λεωφορεία τους. Σε κάθε λεωφορείο εξουσιοδοτημένοι αντιπρόσωποι έχουν λάβει υπόδειξη να μαζεύουν τις συνδρομές στην παλιά τιμή με αντάλλαγμα μια απόδειξη που εκδίδεται από τα συνδικάτα. Τα χρήματα που μαζεύονται, μεταβιβάζονται κατόπιν στις εταιρείες. [1]

Οι μικρότερες εταιρείες αρνούνται τα χρήματα, γρήγορα όμως αναιρούν αυτή την απόφαση. Απειλούν να περικόψουν συγκεκριμένες (λεωφορειακές) γραμμές, ως αντίποινα. Οι διαδηλώσεις των εργατών και οι πιέσεις από τη FIAT οδηγούν την τοπική κυβέρνηση να απαιτήσει από τις αναμειγμένες εταιρείες να αποδεχτούν την αναστολή των περικοπών τους και να χρησιμοποιήσουν λεωφορεία στην παλιά τιμή μέχρι να επιτευχθεί συμφωνία

με τα συνδικάτα.

Το γεγονός πως η άμεση δράση είχε σαν αποτέλεσμα μια τόσο γρήγορη επιτυχία είναι ύψιστης σημασίας, αν και μόνο στο επίπεδο της διαμάχης εντός των συνδικάτων και των οργανώσεων της αριστεράς.

Δεν είμαστε πια μέσα στο εργοστάσιο, στην ίδια την περιοχή της παραγωγής, αλλά μάλλον στη συμβολή του εργοστασίου με τη γειτονιά ή την πόλη. Αυτό προδιαγράφει την ανάπτυξη των λαϊκών αγώνων στο επίπεδο της κατανάλωσης, χωρίς ακόμα να εμφανίζονται τα πιο χαρακτηριστικά γνωρίσματα (διαταξικότητα, δυσκολία στη σύνδεση με τους εργατικούς αγώνες). Τελευταίο και πάνω απ' όλα, αυτή η μορφή αγώνα συνιστά μια ρήξη με την παραδοσιακή πρακτική.

Η αυτομείωση δεν εφαρμόστηκε από απομονωμένους αγωνιστές: οργανώθηκε – κι αυτό είναι ένα θεμελιώδες σημείο – από συνδικάτα που την υποστήριξαν ενεργητικά, και ταυτόχρονα επέβαλαν μια συνεπή πορεία δράσης. Μια τέτοια θέση θα ήταν αδιανόητη μερικά χρόνια νωρίτερα- συνιστά μια ρήξη σε συγκεκριμένα ζητήματα της άκρας αριστεράς. Εμείς, ωστόσο, θα πρέπει να εκτιμήσουμε το περιεχόμενο αυτής της ρήξης: η αυτομείωση των περιφερειακών συγκοινωνιών ήταν ανέκαθεν ένα φαινόμενο περιορισμένο σε συγκεκριμένο τόπο, το οποίο περιλάμβανε αποκλειστικά τον μηχανικό εξοπλισμό (λεωφορεία) των τοπικών μεταλλουργικών συνδικάτων, για ένα σύνολο στόχων. Ποτέ δεν ήταν θέμα συζήτησης η γενίκευση του κινήματος σε εθνική κλίμακα. Το κίνημα για το ηλεκτρικό ρεύμα που υποκινήθηκε από την επαρχιακή ηγεσία του FLM θα προσδώσει μια νέα διάσταση στην αυτομείωση, τον αληθινό της μαζικό χαρακτήρα.

Η ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ

Επωφελούμενη από το καλοκαίρι και στα πλαίσια του Σχεδίου Carli, η κυβέρνηση αποφασίζει στις αρχές Ιουλίου να αυξήσει την τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος. Αυτή η αύξηση προεξοφλεί μια ολόκληρη σειρά από παρεμφερή μέτρα και, ως αποτέλεσμα, αποτελεί ένα πολιτικό τεστ για την εξουσία. Θα είναι ικανοί να επιβάλουν τις ακόλουθες αυξήσεις – τηλεφωνικά τέλη, δημόσιες συγκοινωνίες κλπ – όλο γρηγορότερα κι ευκολότερα, αν η αντίδραση στην πρώτη τους απόφαση είναι αδύναμη και διστακτική. Τα συνδικάτα πρέπει να δράσουν- και να δράσουν γρήγορα.

Σε μια οικονομική κρίση, η πάλη στο εργοστάσιο δεν μπορεί να εξυπηρετήσει ως βάση κινητοποίησης για τη συνάντηση διεκδικήσεων σχετικών με την κατανάλωση. Τα συνδικάτα του CISL – ηλεκτρικού ρεύματος, χρησιμοποιώντας το παράδειγμα του κινήματος των περιφερειακών συγκοινωνιών, προτείνουν αργότερα να εγκαινιαστεί η αυτομείωση. Θα μειωθούν οι λογαριασμοί που λαμβάνουν οι καταναλωτές κατά 50% ή, πιο ριζικά, θα οργανωθεί η άρνηση της εξόφλησης των λογαριασμών;

Στην πραγματικότητα, αυτή η τελευταία λύση διακινδυνεύει να γυρίσει εναντίον αυτών που τη χρησιμοποιούν- διάφορες παλαιότερες προσπάθειες

έχουν αποτύχει. Επιπρόσθετα, αυτή η μορφή αγώνα δε δεσμεύει τους εργάτες να αυτοοργανωθούν. Οι εργάτες παραμένουν παθητικοί, αφού απλά τους ζητείται να μην εξοφλήσουν τους λογαριασμούς τους.

Η αυτομείωση των λογαριασμών του ηλεκτρικού ρεύματος συμβολίζει τη διαφωνία των πελατών με τη μονόπλευρη απόφαση που πάρθηκε από την κυβέρνηση τον Ιούλιο. Η άμεση δράση πρέπει να εξαναγκάσει την κυβέρνηση να διαπραγματευτεί και μ' αυτόν τον τρόπο να καθορίσει το επίπεδο των διεκδικήσεων, γύρω από τις οποίες μπορούν να λάβουν χώρα οι διαπραγματεύσεις. Τα μέλη των συνδικάτων έθεσαν αυτό το επίπεδο στο 50% των νέων λογαριασμών του ηλεκτρικού ρεύματος.

Έτσι, τα μέλη των συνδικάτων εस्ताλάζουν μια παράνομη διάσταση της 'πολιτικής ανυπακοής' στη δράση. Στις αρχές αυτού του αγώνα τα συνδικάτα παίζουν έναν καθοριστικό ρόλο. Από τις πρώτες μέρες τα συνδικάτα ηλεκτρισμού δήλωσαν πως θα αρνούσαν να κλείσουν το ρεύμα στα κτίρια διαμερισμάτων που εφάρμοζαν την αυτομείωση, οτιδήποτε κι αν συνέβαινε.

Επιπλέον, ήταν έτοιμοι να ειδοποιήσουν τους ενοίκους ώστε να εξαπολυθεί κινητοποίηση για να αποτραπεί το κλείσιμο της ηλεκτροδότησης. Το σημαντικό στοιχείο που διαπιστώνει κανείς είναι ο ρόλος ενός εργατικού συνδικάτου στην έναρξη αγώνων έξω από το εργοστάσιο. Τα εργατικά συνδικάτα έχουν φτάσει σε σημείο να αντικαθιστούν σε κάποιο βαθμό τα κόμματα ή και τις πολιτικές οργανώσεις.

Η πρωτοβουλία των συνδικάτων μπορεί να γίνει κατανοητή μόνο αν λάβει κάποιος υπόψη του τους συσχετισμούς δύναμης ανάμεσα στο τοπικό/περιφερειακό (επίπεδο) και το εθνικό επίπεδο των συνομοσπονδιών. Υπάρχει, πράγματι, ένα συγκεκριμένο πλαίσιο συνδικαλισμού στο Τορίνο. Τα συνδικάτα του Τορίνο, CGIL (Ιταλική Συνομοσπονδία Συνδικάτων Εργατών), CISL (Γενική Ιταλική Συνομοσπονδία Εργασίας), UIL (Ιταλική Ομοσπονδία Συνδικάτων) και τα συνδικάτα FLM είναι σχετικά αυτόνομα αναφορικά με την εθνική τους ηγεσία.

Το CGIL στο Τορίνο, άμεσα συνδεδεμένο στο Ιταλικό Κομμουνιστικό Κόμμα σε εθνικό επίπεδο, βρίσκεται στα αριστερά της εθνικής του ηγεσίας□ το CISL είναι ένα 'ανοιχτό' συνδικάτο στο οποίο αγωνιστές της άκρας αριστεράς υπερασπίζονται τις πολιτικές τους ιδέες και εξασφαλίζουν θέσεις ευθύνης σε περιφερειακό επίπεδο.

Αυτό δε θα ήταν πουθενά αλλού το ζήτημα, ειδικά στο Μιλάνο, όπου η περιφερειακή ηγεσία των συνδικάτων έχει χαλιναγωγήσει το κίνημα της αυτομείωσης του ηλεκτρικού ρεύματος που ξεκίνησε από ομάδες της άκρας αριστεράς, ή ακόμη στη Νάπολη, όπου το κίνημα της αυτομείωσης είναι περισσότερο αυθόρμητο και ασύνδετο με κάποια πρωτοβουλία από συνδικάτα.

Η ενεργή υποστήριξη των σωματειακών πρωτοβουλιών από σύσσωμη την άκρα αριστερά στο Τορίνο αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο- το κίνημα δε θα ήταν ποτέ ικανό να κινητοποιήσει τις γειτονιές ενάντια στο Σχέδιο

Carli αν η άκρα αριστερά, με τις διαφορετικές λαϊκής βάσης οργανώσεις γειτονιάς, δεν είχε στηρίξει την πρωτοβουλία των συνδικάτων.

Ο αληθινός αγώνας θα ξεδιπλωθεί σε δύο φάσεις. Στην πρώτη, μια καμπάνια για τη συλλογή υπογραφών δέσμευσης για την αυτομείωση εγκαινιάζεται στα εργοστάσια, κι έπειτα, πολύ γρήγορα, στις γειτονιές. Γιατί αυτή η καμπάνια; Επειδή είναι απαραίτητο να κινούμαστε γρήγορα και να δίνουμε μια μαζική διάσταση στον αγώνα. Η αίτηση επιτρέπει να εξαπολυθεί μια άμεση και συλλογική δράση: αυτός που υπογράφει έχει δεσμευτεί να πληρώνει μόνο τη μισή τιμή και να στέλνει στη διοίκηση, μαζί με την πληρωμή, ένα γράμμα στο οποίο εξηγεί ότι ενεργεί σύμφωνα με τις υποδείξεις των συνδικάτων στο Τορίνο: CISL, CGIL και UIL.

Η δεύτερη φάση πραγματοποιείται την πραγματική διευθέτηση των λογαριασμών. Σε αυτό το στάδιο, μεσολαβούν τα συνδικάτα ηλεκτρισμού, όπως είναι αναμενόμενο, με το να προμηθεύουν με μια πλήρη έκθεση των ημερομηνιών οπότε οι λογαριασμοί ταχυδρομούνται, από γειτονιά σε γειτονιά. Ως αποτέλεσμα αυτής της λογοδοσίας, οι λαϊκές οργανώσεις προχωρούν σε διαδηλώσεις με πανό μπροστά από συγκεκριμένα ταχυδρομικά γραφεία και μοιράζουν στους εργαζόμενους ένα φυλλάδιο το οποίο εξηγεί τις μεθόδους της αυτομείωσης. Οι εργαζόμενοι εξοφλούν τους (αυτο)μειωμένους λογαριασμούς με τη χρήση προσχεδίων που έχουν ετοιμαστεί από τα συνδικάτα ή τις επιτροπές αγώνα.

Στο Τορίνο και στο Piedmont, μέσα σε μερικές εβδομάδες, περίπου 150.000 οικογένειες μείωσαν οι ίδιες με αυτόν τον τρόπο τους λογαριασμούς του ηλεκτρικού ρεύματος. Στο μεγαλύτερό τους κομμάτι, αυτές είναι οικογένειες της εργατικής και της μικροαστικής τάξης – οι περίφημες μεσαιές τάξεις – και παρέχουν σε αυτό το μαζικό αγώνα μια πραγματική διαταξική διάσταση. Ωστόσο, το κίνημα κάτω από αυτή τη μαζική μορφή παραμένει καθαρά περιορισμένο στο Piedmont.

Στην υπόλοιπη Ιταλία θα υπάρξουν αρκετές δεκάδες χιλιάδες αυτομειωμένων λογαριασμών στις πόλεις Tarento, Varese, Μιλάνο και Ρώμη. Για το Μιλάνο και τη Ρώμη, η μη εξάπλωση του κινήματος είναι άμεσα συνδεδεμένη με το ‘χαλινάρι’ που επιβλήθηκε από την ηγεσία των εθνικών συνδικάτων (και έμμεσα από τα πολιτικά κόμματα, ιδιαίτερος από το ΙΚΚ). Στο Μιλάνο, η απομονωμένη άκρα αριστερά πετυχαίνει, παρ’ όλ’ αυτά, να μειωθούν περίπου 10.000 λογαριασμοί.

Η σύνδεση μεταξύ ενός αριστερού συνδικαλισμού σχετικά αυτόνομου αναφορικά με τις συνομοσπονδίες, μιας άκρας αριστεράς ικανής να πιέσει τα συνδικάτα και τις λαϊκές οργανώσεις που λειτουργούν σε επίπεδο γειτονιάς και η τοπική υποστήριξη του ΙΚΚ: η κατάσταση στο Τορίνο ευνόησε την ανάπτυξη αυτού του κινήματος.

Αλλά ο ιδιάζων χαρακτήρας της πολιτικής κατάστασης των συνδικάτων στο Τορίνο βρίσκεται επίσης και στη ρίζα της απομόνωσής του- εάν το κίνημα στο Τορίνο έχει υποδαυλίσει κινήματα παρόμοιου τύπου στην Ιταλία, καθώς και μια σημαντική δημόσια συζήτηση, δεν ήταν ποτέ ικανό να συγχωνεύσει

(τις) ιδεολογικές και πολιτικές δυνάμεις που μπορούσαν να επιβάλουν την πρωτοβουλία της αυτομείωσης ως μια μορφή δράσης που οι ηγέτες των εθνικών συνδικάτων και των κομμάτων θα επικύρωναν.

Πολυμένη απότομα από την εχθρότητα του ΙΚΚ και από τις επιφυλάξεις των συνδικαλιστών-ηγετών, η (δημόσια, σ.τ.μ.) αντιπαράθεση φέρνει αντιμέτωπους, σε εθνικό επίπεδο, τους υποστηρικτές και τους αντίπαλους της αυτομείωσης.

Όταν το ΙΚΚ παίρνει θέση για το κίνημα της αυτομείωσης, το κάνει για να ασκήσει κριτική στο θαρραλέο χαρακτήρα αυτής της μορφής αγώνα, ο οποίος σε καμία περίπτωση δε συνιστά μια μορφή δράσης της εργατικής τάξης (κεντρική θέση, και η παραλλαγή της: οι εργάτες δεν παραβιάζουν το νόμο). Η μόνη κατάλληλη μορφή εργατικού αγώνα είναι η απεργία. Διαφορετικές μορφές πάλης μπορούν να καθοδηγούνται και να είναι εκμεταλλεύσιμες μόνο από την άκρα αριστερά, είτε ρητά και κατηγορηματικά, είτε κάτω από την 'κάλυψη' των συνδικάτων της (το CSL στο Τορίνο ή στο Μιλάνο).

Η εχθρότητα του ΙΚΚ σχετικά με το κίνημα της αυτομείωσης στηρίζεται σε ένα επιχείρημα βασισμένο στην αντίληψη του Κράτους και της 'δημόσιας υπηρεσίας': η αυτομείωση και η ιδεολογία της πολιτικής ανυπακοής που αυτή μπορεί να προκαλέσει σε μια μαζική κλίμακα συμβάλλουν στο να τονιστεί η αποσύνθεση του Κράτους και η κρίση των θεσμών του. Σε ένα πολιτικό πλαίσιο όπου κάθε δράση από τα δεξιά τείνει να εξασθενεί το Κράτος (η 'στρατηγική της έντασης' υποστηρίχθηκε από την ιταλική ακροδεξιά), ένα

Να θυμηθούμε να μην πληρώσουμε τους λογαριασμούς.

τέτοιο κίνημα, σε ιδεολογικό επίπεδο, μπορεί μόνο να συνεισφέρει στην περαιτέρω εξασθένησή του (του Κράτους).

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η αυτομείωση περιέχει τους σπόρους μιας σοβαρής κριτικής της δημόσιας υπηρεσίας (ή του κράτους) φερόμενων ως ουδέτερων, τεχνικών, που εξυπηρετούν οποιονδήποτε, χωρίς πολιτικές ή ιδεολογικές συνδηλώσεις.

Στην πραγματικότητα, η προθυμία του ΙΚΚ να διαχειριστεί την οικονομική κρίση διασαφηνίζει, σε πολιτικό επίπεδο, τη στρατηγική του Ιστορικού Συμβιβασμού.

Η συν-διαχείριση της κρίσης και η συμμετοχή στην εξουσία μαζί με τους Χριστιανοδημοκράτες δεν μπορεί να οργανωθεί από το ΙΚΚ σε ένα πλαίσιο αυξανόμενων κοινωνικών αγώνων. Το αναπτυσσόμενο κίνημα της πολιτικής ανυπακοής είναι αναμφίβολα συνδεδεμένο με την αμέλεια της οικονομικής πολιτικής του Ιταλικού Κράτους, και με την αποσύνθεσή του.

Η μεγάλη επιφυλακτικότητα μερικών συνομοσπονδιών και η διαφωνία του ΙΚΚ απομονώνουν όλο και περισσότερο τους αγωνιστές του Τορίνο όσο πλησιάζει η ημερομηνία του δεύτερου κύματος της αυτομείωσης (οι πρώτοι λογαριασμοί αναμένονται στα μέσα Δεκεμβρίου).

Το πολιτικό πλαίσιο είναι πολύ λιγότερο ευνοϊκό απ' ό, τι στις αρχές Οκτωβρίου. Μια νέα κεντροαριστερή κυβέρνηση φαίνεται έτοιμη να διευθετήσει το ερώτημα με τις συντομότερες δυνατές διαπραγματεύσεις. Η οικονομική κρίση βρίσκεται στην ακμή της. Η FIAT έχει μόλις εξαναγκάσει ένα μεγάλο τμήμα των εργατών της σε τεχνική ανεργία.

Οι ηγέτες των συνδικάτων αρχίζουν – σε αυτές τις συνθήκες – να διαπραγματεύονται με την κυβέρνηση. Οι εθνικές συνομοσπονδίες ανυπομονούν να διευθετήσουν το ζήτημα. Ακόμη, στο Τορίνο πολλοί φοβούνται την κούραση του κινήματος.

Υπογράφοντας τη συμφωνία, οι συνομοσπονδίες των συνδικάτων αποδέχονται την εξόφληση του αυτομειωμένου μέρους, που υπερβαίνει το ποσό που είχε προσυμφωνηθεί.

Κάθε συνιστώσα του κινήματος φτάνει έπειτα στα δικά της συμπεράσματα από τον αγώνα. Μια εσωτερική συζήτηση πάνω στις προοπτικές που άνοιξε αυτή η μορφή πάλης παίρνει τη θέση της αντιπαράθεσης ανάμεσα στους υποστηρικτές της αυτομείωσης και τους αντιπάλους της (το ΙΚΚ), ή τους πιο επιφυλακτικούς (οι ηγέτες των συνδικάτων).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Μπορεί κανείς να αντλήσει διάφορα πολιτικά και θεωρητικά μαθήματα από το κίνημα της αυτομείωσης στο Τορίνο.

Το κίνημα αυτομείωσης ανοίγει την παλιά εναλλακτική ανάμεσα στους μητροπολιτικούς αγώνες (δευτερογενές επίπεδο), υποδεέστερους από τους εργοστασιακούς αγώνες, και την αυτονομία – εάν όχι την απομόνωση των μητροπολιτικών αγώνων που καθοδηγούνται αποκλειστικά από την άκρα

αριστερά. Αποδεικνύει (το κίνημα, σ.τ.μ.) την πιθανότητα ενός συντονισμένου αγώνα, το πρώτο ολοκληρωμένο επίτευγμα των θεωρητικών και πρακτικών συνειδητοποιήσεων των εξωκοινοβουλευτικών ομάδων. Είναι τα εργατικά συνδικάτα αυτά που εγγυήθηκαν αποφασιστικά αυτόν το συντονισμό, επειδή πήραν την πρωτοβουλία και συνεισέφεραν στην οργανωτική υποστήριξη του κινήματος.

Χωρίς την παρέμβαση των συνδικάτων, το κίνημα της αυτομείωσης θα είχε παραμείνει απομονωμένο. Ποιες ήταν οι συνθήκες που ευνόησαν μια τέτοια παρέμβαση; Τρία είναι τα βασικά στοιχεία:

1)η ιδιαιτερότητα του Τορίνο, μιας πόλης εργατικής, της οποίας ο τρόπος ζωής είναι βαθιά επηρεασμένος από τη FIAT και τους αγώνες που έχουν διεξαχθεί εκεί.

2)η ισχυρή παράδοση παρέμβασης των ιταλικών συνδικάτων σε κοινωνικούς αγώνες, σε εθνικό επίπεδο. Έχει εκφραστεί πχ στις εθνικές πανεργατικές απεργίες σχετικά με το στεγαστικό ζήτημα (το 1969) ή στη στήριξη του FLM σε αρκετές καταλήψεις άδειων σπιτιών.

Τα συνδικάτα δεν περιορίζονται πια σε μία πολιτική-συμβολική υποστήριξη του Εργατικού Κινήματος στους μητροπολιτικούς αγώνες. Τους οργανώνουν απευθείας στη βάση ενός συγκεκριμένου στόχου. Η έμμεση παρέμβαση των συνδικάτων δίνει τη θέση της, στο Τορίνο, σε μία άμεση εμπλοκή σε κοινωνικούς αγώνες που επιτρέπει μια σημαντική επέκταση του μητροπολιτικού κινήματος (urban movement).

Εν τέλει, το πλαίσιο της οικονομικής κρίσης θεωρείται θεμελιώδους σημασίας: κατά τη διάρκεια μίας περιόδου υπερπαραγωγής, ανεργίας – ή επαπειλούμενης ανεργίας – οι συνήθεις άμυνες της εργατικής τάξης χάνουν τη δυναμική τους· γίνεται δυσκολότερο να επιβληθούν οι απεργίες, η άρνηση του ρυθμισμένου εργασιακού βήματος, ο αγώνας ενάντια σε μία αύξηση της παραγωγικότητας. Η διατήρηση της δουλειάς και η υπεράσπιση του μισθού γίνονται η κύρια ώθηση των εργοστασιακών αγώνων. Οι εργάτες δεν μπορούν να υπερασπιστούν με επιτυχία τους μισθούς αναλαμβάνοντας δράση εντός των εργοστασίων, δεχόμενοι ταυτόχρονα επίθεση από μεγάλο πληθωρισμό και από μαζικές αυξήσεις στις δημόσιες υπηρεσίες. Η πάλη για αυξήσεις στους μισθούς δεν είναι αρκετή για να υπερασπιστεί κανείς την επαπειλούμενη αγοραστική δύναμη απαιτείται πάλι στο πεδίο της κατανάλωσης.

Ο αγώνας για την υπεράσπιση της αγοραστικής δύναμης μπορεί να αναπτυχθεί σε μαζική κλίμακα. Υπάλληλοι, εργαζόμενοι σε δημόσιες υπηρεσίες (που έρχονται σε ρήξη με την ιδεολογία της δημόσιας υπηρεσίας ως ‘ουδέτερης’ και εξωτερικής προς τις συγκρούσεις), δάσκαλοι κ.α. έχουν συμμετάσχει στο κίνημα της αυτομείωσης του ηλεκτρικού ρεύματος. Μια διαταξικότητα που συγκροτήθηκε από την πρωτοβουλία των εργατικών συνδικάτων και πάνω στη βάση της άμεσης δράσης (αυτομείωση) είχε εφαρμοστεί πρωτύτερα μόνο από ενεργές μειοψηφίες. Τώρα έγινε ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά αυτού του αγώνα.

Η αυτομείωση σχεδόν πάντα θέτει υπό αμφισβήτηση το Κράτος και τους δημόσιους θεσμούς. Ο λαϊκός έλεγχος της αποκαλούμενης συλλογικής κατανάλωσης, μία ‘πολιτική’ κοστολόγηση για τις δημόσιες υπηρεσίες, εναντιώνεται στην πολιτική της ‘δίκαιης κοστολόγησης’ που προωθήθηκε από το Σχέδιο Carli.

Η αυτομείωση είναι πολύ δυσκολότερο να εφαρμοστεί στον ιδιωτικό τομέα. Ο κατασταλτικός μηχανισμός κινητοποιείται αμέσως για να υπερασπιστεί την ατομική ιδιοκτησία. Δύο παραδείγματα: μαρξιστές-λενινιστές αγωνιστές εγκαινίασαν αυτομειώσεις σε προϊόντα που πωλούνταν σε σουπερ-μάρκετ στο Μιλάνο. Αποτέλεσμα: η αστυνομία παρενέβη χωρίς καθυστέρηση φυλακίζοντας τους αγωνιστές. Το δεύτερο παράδειγμα είναι οι καταλήψεις άδειων σπιτιών· η καταστολή είναι σπανίως άμεση ή βίαιη όταν εμπλέκονται δημόσια διαμερίσματα. Απεναντίας, η κατάληψη ιδιόκτητων κατοικιών προκάλεσε άμεση καταστολή.

Αυτομειώσεις αναπτύχθηκαν, στο μεγαλύτερο μέρος, σε τομείς που ελέγχονταν από το Κράτος – ένα Κράτος σε κρίση, ανίκανο να κοντρολάρει τις δικές του αντιφάσεις. Η ανάπτυξη αυτού του κινήματος μπορούσε μόνο να επιταχύνει την αποσύνθεση του Κράτους. Η ενίσχυσή του χρειάστηκε την παρέμβαση ενός συνόλου δυνάμεων που σχετίζονταν με την επανεγκατάσταση της οικονομικής τάξης.

[1] Απέχουμε αρκετά από αυτό που συνέβη στο Παλέρμο, όπου η ‘αυτομείωση’ των συγκοινωνιών (αστικά λεωφορεία) ξεκίνησε από φοιτητές που χρησιμοποίησαν πολύ λιγότερο νόμιμες μορφές αγώνα - μπλοκάροντας τα αυτόματα ακυρωτικά μηχανήματα.

Ο ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ: Η ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

του Bruno Ramirez

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με τον πληθωρισμό να φτάνει πάνω από το 25%, την πολύ υψηλή ανεργία και την ολοένα αυξανόμενη καταστολή, η οικονομική κρίση της Ιταλίας κατά τη δεκαετία του '70 δείχνει πόσο μακριά είναι διατεθειμένο να φτάσει το κεφάλαιο τις επιθέσεις του, απέναντι στις στοιχειώδεις συνθήκες διαβίωσης της εργατικής τάξης.

Ένα από τα πιο εμφανή σημάδια αυτής της κρίσης, στην Ιταλία αλλά και σε άλλες καπιταλιστικές χώρες, ήταν η έκταση που είχε πάρει ο ταξικός αγώνας εμπλέκοντας σαφώς και τον τομέα της κατανάλωσης. Η δραματική αύξηση του κόστους διαβίωσης είναι στην πραγματικότητα η αιτία που ξεσπά ένα κύμα από κοινωνικούς αγώνες, υπαγορευμένο από την εργατική τάξη, που αγωνίζεται για να προστατεύσει τους μισθούς και να διασφαλίσει επαρκή πρόσβαση σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες, όπως το φαγητό, η στέγαση, οι δημόσιες υπηρεσίες και οι μεταφορές. Δεν είναι σύμπτωση πως, ειδικά στην Ιταλία, η επίθεση του κεφαλαίου απέναντι σ' αυτά τα βασικά δικαιώματα έρχεται ύστερα από ένα μακρύ δρόμο διεκδικήσεων μέσα σε εργασιακούς χώρους και εργοστάσια, οι οποίες απέφεραν σημαντικές αυξήσεις στους μισθούς και βελτίωση των συνθηκών στους χώρους δουλειάς. Κάτι που καταδεικνύει και τη λογική της στρατηγικής του καπιταλισμού - μια λογική που έχει αποσαφηνιστεί (υποχρεωτικά) χάρη στην οργανωμένη αντίσταση ευρέων τμημάτων της εργατικής τάξης.

Η πρακτική της αυτομείωσης τιμών - δηλαδή η άρνηση των ανθρώπων να συμμορφωθούν με αυξήσεις τιμών σε στοιχειώδη αγαθά - είναι η απάντηση που αναδύθηκε μέσα από το πεδίο των ταξικών αγώνων. Ο χαρακτήρας του αγώνα εγείρει σημαντικά πολιτικά ερωτήματα για το κεφάλαιο αλλά και για την εργατική τάξη. Πώς αυτός ο αγώνας μπορεί να κηδεμονευτεί και να πατροναριστεί; Σε ποιο βαθμό μπορεί η ορμή του αγώνα να εγκλωβιστεί μόνο σε ένα τμήμα της εργατικής τάξης π.χ. τις νοικοκυρές, ως κεντρικές πρωταγωνίστριες στον τομέα της κατανάλωσης;

ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗ ΤΙΜΩΝ

Η αυτομείωση τιμών δεν ήταν ένα εντελώς καινούργιο φαινόμενο στην Ιταλία. Για παράδειγμα στη Maliana - μια από τις μεγαλύτερες συνοικίες της Ρώμης - γύρω στις 2000 οικογένειες εφάρμοζαν την αυτομείωση μερικά χρόνια πριν, μειώνοντας τα ενοίκια στέγης κατά 50%. Και αυτό δεν ήταν σε καμία περίπτωση μια μεμονωμένη κίνηση. Αυτό που ήταν καινούργιο στο

κίνημα ήταν ο τρόπος που τέτοιες πρακτικές διαδόθηκαν και σε άλλους τομείς της κατανάλωσης, όπως οι δημόσιες συγκοινωνίες, η ηλεκτροδότηση και η οικιακή θέρμανση.

Παρατηρώντας το πλαίσιο τέτοιων “παράλληλων πρακτικών”, όπως οι καταλήψεις στέγης και οι οργανωμένες μαζικές απαλλοτριώσεις αγαθών από σούπερ-μάρκετ, (διαπιστώνουμε ότι) αυτός ο αγώνας γίνεται κάτι παραπάνω από άμυνα απέναντι στις επιθέσεις του κεφαλαίου. Μετατρέπεται - όπως κάποιιο ακτιβιστές υποστηρίζουν - σε αγώνα για την επανοικειοποίηση του κοινωνικού πλούτου, που παράγεται από τους εργάτες, αλλά είναι εκμεταλλεύσιμος από τους κεφαλαιοκράτες.

Όταν μια Δευτέρα τον Αύγουστο του '74, εκατοντάδες εργαζόμενοι συνειδητοποίησαν ότι το εισιτήριο του λεωφορείου από Pinerolo για Torino είχε αυξηθεί σχεδόν κατά 30%, λίγοι θα προέβλεπαν πως ένα τέτοιο, σχετικά ασήμαντο, γεγονός θα αποτελούσε τη σπίθα για ένα νέο κύμα κοινωνικών αγώνων. Η αύξηση των εισιτηρίων που αποφασίστηκε από την διεύθυνση της εταιρίας μεταφορών στη διάρκεια των καλοκαιρινών διακοπών, θεωρήθηκε από τους εργαζόμενους άνανδρη πρόκληση.

Χρειάστηκαν μόνο μερικές ημέρες για να οργανωθούν δράσεις και να κινητοποιηθούν οι εργαζόμενοι. Την επόμενη Δευτέρα το σχέδιο ήταν έτοιμο. Οι αγωνιστές έστησαν τραπεζάκια στον τερματικό σταθμό του Pinerolo με πλακάτ παντού που έλεγαν “Αρνηθείτε τις αυξήσεις στα εισιτήρια!”. Εξίσου σημαντικό ήταν ότι εξέδωσαν εναλλακτικά εισιτήρια πουλώντας τα στην παλιά τιμή (συνήθως τα εισιτήρια αγοράζονται από τους επιβάτες-εργάτες τη Δευτέρα και ισχύουν για τις διαδρομές όλης της εβδομάδας, σ.τ.μ.). Η διεύθυνση της εταιρίας απάντησε σταματώντας όλα τα δρομολόγια. Έτσι εκείνο το πρωί οι εργάτες του Pinerolo δεν πήγανε στις δουλειές τους και συνέχισαν τις κινητοποιήσεις. Το απόγευμα στείλανε μια αντιπροσωπεία στα τοπικά γραφεία της εταιρίας μεταφορών που ζήτησε την προσαρμογή των τιμών στα παλιά επίπεδα και μέχρι τότε να κάνουν δεκτά τα εισιτήρια που είχαν εκδώσει οι ίδιοι. Ύστερα από μερικές μέρες πίεσης, η διεύθυνση αποφάσισε την ανάκληση των αυξήσεων στα εισιτήρια. Όμως η σπίθα είχε ανάψει. Μέσα σε μερικές μέρες παρόμοια γεγονότα λαμβάνουν χώρα στη ζώνη βαριάς βιομηχανίας γύρω από το Torino. Στις 17 του Σεπτεμβρη οι τοπικές αρχές εξέδωσαν νέα κατευθυντήρια γραμμή-ως προς τα ναύλα των τοπικών δρομολογίων-που έπαιρνε πίσω όλες τις αυξήσεις στα εισιτήρια που είχαν γίνει ή ακόμα και αυτές που είχαν προταθεί.

Ο πρώτος γύρος του αγώνα για αυτομείωση είχε αποδώσει τους πρώτους του καρπούς. Η πρακτική αυτή γρήγορα εξαπλώθηκε και σε άλλες περιοχές της Ιταλίας σπέρνοντας το χάος και τον πανικό σε δήμους, τοπικές κυβερνήσεις αλλά και στις γραφειοκρατίες των εργατοσυνδικαλιστικών φορέων. Μέχρι το τέλος του Σεπτεμβρη τα MME καταδίκάζαν με υστερία αυτή την έκρηξη “πολιτικής ανυπακοής”, ενώ το Ιταλικό Κομμουνιστικό Κόμμα θύμιζε στους εργάτες με καθωσπρεπισμό ότι η μόνη νόμιμη μορφή αγώνα είναι οι απεργίες.

Ο ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ

Το επόμενο λογικό βήμα για τους εργάτες ήταν η εφαρμογή αυτής της μορφής πάλης σε άλλες σφαίρες της κοινωνικής κατανάλωσης. Ο λογαριασμός του ρεύματος συγκαταλέγεται αρκετά ψηλά στη λίστα του προϋπολογισμού των νοικοκυριών της εργατικής τάξης και προς αυτόν τον τομέα στράφηκε ο αγώνας. Δύσκολα θα μπορούσε κάποιος να σκεφτεί μια πιο εκρηκτική πολιτικά επιλογή. Καταρχάς, η βιομηχανία παραγωγής ρεύματος στην Ιταλία είναι εθνική (όπως και στην Ελλάδα, σ.τ.μ.) και υιοθετεί τιμές που ισχύουν σε όλη την επικράτεια της χώρας. Το κράτος λοιπόν, θα γινόταν ο κύριος στόχος του αγώνα, του οποίου η δυναμική γενίκευσης μέσα στην εργατική τάξη ήταν τεράστια. Επιπλέον, το δημόσιο αίσθημα εναντίον της βιομηχανίας παραγωγής ενέργειας ήταν αρκετά οξυμένο, καθώς οι πρόσφατες αυξήσεις των λογαριασμών ήρθαν σε μια περίοδο που η επιχείρηση είχε αναμιχθεί σε ένα σκάνδαλο χρηματοδότησης πολιτικών κομμάτων. Η πολιτική της ENEL (η ιταλική ΔΕΗ) να παρέχει μειωμένες τιμές στη βιομηχανία με τη μορφή επιδόματος (σχεδόν 25% σε σχέση με την οικιακή χρήση) πυροδότησε ακόμα περισσότερο την κατάσταση, καθώς κρίθηκε από πολλούς σκανδαλώδης πράξη άνισης μεταχείρισης.

Η πρωτοβουλία ήρθε ξανά από τις έντονα βιομηχανοποιημένες περιοχές του Torino και του Milano. Η αρχική στήριξη από τα τοπικά συνδικάτα (όπως για παράδειγμα του εργατικού συμβουλίου του Torino) έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στη διευκόλυνση της κινητοποίησης των εργατών στα εργοστάσια. Κατέστησε δυνατή την αξιοποίηση του οργανωτικού μηχανισμού των εργατικών συμβουλίων γι' αυτό το σκοπό, ιδιαίτερα όταν τα στελέχη των συμβουλίων εξέφρασαν τη στήριξη τους στον αγώνα. Στις περισσότερες περιπτώσεις η κινητοποίηση περιλάμβανε τη δημιουργία "επιτροπών

Πληρώνουμε 8 λιρες την κιλοβατώρα όπως τα αφεντικά

αυτομείωσης”, στόχος των οποίων ήταν η είσπραξη των λογαριασμών των εργατών που συχνά έφεραν τη σφραγίδα των σωματείων. Οι εργάτες τότε (θα) συμπλήρωναν το νέο ποσό, συνήθως μειωμένο κατά 50% και (θα) πλήρωναν το λογαριασμό.

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗΣ

Αυτή η κινητοποίηση, παρ’ όλα αυτά, δεν περιορίστηκε μόνο στα εργοστάσια. Καθώς αυτή η πρακτική εξαπλώθηκε στην Ιταλία, επιτροπές αυτομείωσης ξεφύτρωσαν σε αστικές γειτονιές καθώς επίσης και σε μικρές επαρχιακές πόλεις. Σε μερικές απ’ τις μεγάλες αστικές περιφέρειες το στήσιμο αυτών των επιτροπών διευκολύνθηκε από τις ήδη υπάρχουσες συνελύξεις γειτονιών με μακρά ιστορία κοινοτικών αγώνων. Οι περισσότερες από αυτές τις επιτροπές αποτελούνταν από αντιπροσώπους, λίγους από κάθε οικοδομικό τετράγωνο ή πολυκατοικία, των οποίων έργο ήταν να κινητοποιούν τους γείτονες τους, να συντονίζουν τις ενέργειες των διαφόρων πολυκατοικιών, και να δημιουργούν συνδέσμους με κοντινές γειτονιές και εργοστάσια. Η στήριξη από τους υπαλλήλους της ENEL, που συχνά αρνούσαν να επιβάλουν τις εντολές της εταιρίας για διακοπή του ρεύματος, ήταν επίσης ένας σημαντικός παράγοντας που συνέβαλε στην επιτυχία του αγώνα. Με αυτόν το συνδυασμό κινητοποιήσεων γειτονιών και εργοστασίων μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου δεκάδες χιλιάδες λογαριασμοί ρεύματος είχαν συλλεγεί σε κάθε μεγάλη ιταλική πόλη. Το Torino βρισκόταν στην πρώτη θέση, με περίπου 140.000 λογαριασμούς.

Σε μεγάλο βαθμό, η πολιτική σημασία αυτού του κύματος αγώνων έγκειται στη γεωγραφική σύνδεση που προσφέρει μεταξύ εργοστασίων και γειτονιών. Όπως εξήγησε κάποιος εργάτης από τη Napoli: «Στη Napoli στο παρελθόν είχαμε εμπειρίες αυτομείωσης λογαριασμών νερού, αερίου, ηλεκτρικού ρεύματος’ αλλά πάντοτε περιοριζόνταν σε μερικές πολυκατοικίες ή μερικές γειτονιές, και δεν είχαν ποτέ διαδοθεί στα εργοστάσια ή τα συνδικάτα. Αλλά σήμερα η κατάσταση δείχνει αρκετά διαφορετική, και προσφέρει μια ισχυρή πολιτική προοπτική» (Lotta Continua, 4 Οκτωβρίου 1974, σελ. 2).

ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΣΤΙΣ ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

Παρ’ όλα αυτά, στις γειτονιές είναι που έχει πιο εντυπωσιακές επιπτώσεις αυτή η κινητοποίηση, γιατί συχνά συνδέεται με άλλους αγώνες, όπως καταλήψεις και κινητοποιήσεις για αυτομείωση ενοικίων. Επιπρόσθετα, παρά το γεγονός ότι συχνά οι εργάτες εργοστασίων ήταν η αιχμή του δόρατος των κινητοποιήσεων, τελικά το βάρος του αγώνα πέφτει στο επίπεδο της γειτονιάς. Εκεί είναι που οι άνθρωποι έχουν να αντιμετωπίσουν τους υπαλλήλους της ENEL που έρχονται είτε για να συλλέξουν τους λογαριασμούς είτε για να αποσυνδέσουν το ρεύμα. Και εδώ είναι που συχνά

πρέπει να έρθουν αντιμέτωποι με την αστυνομία και τις ομάδες φασιστών που στέλνονται για να σπάσουν τις κινητοποιήσεις. Αυτή η πτυχή του αγώνα είναι που έχει αναδείξει τον κρίσιμο ρόλο των νοικοκυρών ως κεντρικών πρωταγωνιστών. Ο σημαντικός ρόλος που διαδραμάτισαν οφείλεται και σε άλλους λόγους. Εάν υπάρχει ένα είδος παραγωγικής κατανάλωσης που εμπίπτει εξ ολοκλήρου στη δουλειά των νοικοκυρών, αυτό είναι το ηλεκτρικό ρεύμα. Η αύξηση στους λογαριασμούς ρεύματος έχει ως αποτέλεσμα είτε μια επιτάχυνση των εργασιών που επιβάλλει το κράτος στις νοικοκυρές, καθώς θα τις πίεζε να ολοκληρώσουν τον ίδιο όγκο οικιακών εργασιών (μαγείρεμα, πλύσιμο, σιδέρωμα, καθάρισμα κτλ.) σε λιγότερο χρόνο, είτε μία παράταση της δουλειάς τους, καθώς θα τις πίεζε να κάνουν περισσότερη χειρωνακτική δουλειά.

Είναι εμφανές ότι η επίθεση του κεφαλαίου στο επίπεδο της παραγωγικής κατανάλωσης απορρέει από τη δυσκολία να συγκρατηθούν οι αυξήσεις μισθών που οι εργάτες έχουν κερδίσει μέσα στα εργοστάσια. Παρ' όλο που αυτή η επίθεση στρέφεται ενάντια στην εργατική τάξη ως σύνολο, προσπαθεί να εκμεταλλευτεί το κομμάτι του εργατικού δυναμικού (εργατικού δυναμικού εργοστασίων αντίθετα με το άμισθο οικιακό δυναμικό) στο οποίο βασίζεται ο καπιταλισμός, χτυπώντας ένα πιο αδύναμο τμήμα της τάξης - δηλ. ξεζουμίζοντας περισσότερο άμισθο εργατικό δυναμικό μέσω των νοικοκυρών. Το να ιδωθεί ο κεντρικός ρόλος των νοικοκυρών σ' αυτόν τον αγώνα αυτομείωσης ως απλά μία ένδειξη αλληλεγγύης προς τους αγώνες στα εργοστάσια θα υποβάθμιζε μία πολύ σημαντική ταξική εξέλιξη σε κενή περιεχομένου αριστεριστική ρητορεία.

Ο ρόλος τους ως κεντρικών πρωταγωνιστριών μπορεί να γίνει αντιληπτός μόνο από το γεγονός ότι οι υλικές συνθήκες δουλειάς τους είναι ο άμεσος στόχος της επίθεσης του κεφαλαίου, και επομένως ότι αυτός ο αγώνας είναι κατά μία πολύ σημαντική έννοια ο δικός τους αγώνας ενάντια στην αυξανόμενη εκμετάλλευσή τους. Μόνο αφού αυτό το σημείο έχει γίνει ξεκάθαρο, μπορεί κανείς να μιλάει για αλληλεγγύη.

Υπό αυτή την έννοια, ο αγώνας για να μειωθεί ουσιαστικά το χρηματικό κόστος της παραγωγικής κατανάλωσης μιας οικογένειας έχει γίνει πολύ κρίσιμος για την επιβίωση πολλών νοικοκυριών της εργατικής τάξης. Αυτό είναι ιδιαίτερα αισθητό σε πολλές μεγάλες αστικές γειτονίες, όπως στη Roma και στη Napoli, όπου πολλοί άνθρωποι τα βγάζουν πέρα με "περιθωριακά" επαγγέλματα (μικρο-εμπόριο, μαύρη αγορά, πορνεία κτλ.). Το γεγονός ότι στις περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις η εργασιακή σχέση μεταξύ του κεφαλαίου και του άντρα-κουβαλητή είναι είτε ανύπαρκτη είτε αρκετά ασταθής, έχει παράγει μία δυναμική που ξεφεύγει από τους διαμεσολαβητικούς μηχανισμούς των συνδικαλιστικών φορέων. Αυτό εξηγεί γιατί σ' αυτές τις περιπτώσεις η πρακτική της αυτομείωσης έχει επιδείξει υψηλότερο επίπεδο αυτονομίας και ως προς την κατεύθυνση και ως προς το περιεχόμενό της, επιτρέποντας στις νοικοκυρές να ασκήσουν την "ηγemonία" που το επίπεδο αυτών των αγώνων τους παραχωρεί. Είναι σημαντικό να

σημειωθεί, για παράδειγμα, ότι σε πολλές από αυτές τις περιπτώσεις το σλόγκαν δεν ήταν «50% μείωση» (η οδηγία που είχε δοθεί από τα στελέχη των φορέων/ενώσεων στις εργοστασιακές κινητοποιήσεις), αλλά «ας πληρώσουμε τις τιμές που χρεώνονται τα αφεντικά» - που σημαίνει μείωση πάνω από 75%.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ / ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Η αντίθεση μεταξύ των κινητοποιήσεων σε επίπεδο εργοστασίου και σε επίπεδο γειτονιάς μπορεί να γίνει αντιληπτή όταν δει κανείς τη στρατηγική που εφάρμοσαν τα συνδικάτα, έτσι ώστε να ελέγξουν και να κατευθύνουν τους αγώνες της αυτομείωσης - μια στρατηγική ανάλογη με εκείνη των εργατικών απεργιών του 1969.

Το αρχικό ξέσπασμα των αγώνων της αυτομείωσης και η προλεταριακή χρήση των εργατικών συμβουλίων (τα περισσότερα από τα οποία ελέγχονται από τα συνδικάτα) ανάγκασαν τους αξιωματούχους των συνδικάτων να πάρουν θέση. Παρομοίως, σε πολλές μεγάλου μεγέθους εργατικές συνοικίες, το Κομμουνιστικό Κόμμα βρέθηκε μπροστά στο φαινόμενο όπου τα μέλη του Κόμματος προσχωρούσαν στο κίνημα της αυτομείωσης, ενώ συχνά χρησιμοποιούσαν τα τοπικά γραφεία του Κόμματος ως εστίες αγώνα. Καθώς η ηγεσία του ΙΚΚ δεν άργησε να καταδικάσει αυτή την πρακτική αποκαλώντας την “προβοκατόρική” και “διασπαστική” από λίγες

εξωκοινοβουλευτικές ομάδες, η κατάσταση ήταν αρκετά πιο περίπλοκη για τη συνδικαλιστική ηγεσία.

Δεν τίθεται ερώτημα αν ο ρόλος που έπαιξαν τα τοπικά στελέχη των συνδικάτων - πολλά από τα οποία ήταν μέλη σε άλλες μαρξιστικές

οργανώσεις - ήταν αποφασιστικός για την υποστήριξη από ποικίλες εργατικές ειδικότητες, ειδικά στη περιοχές του Torino και του Milano. Αλλά για τους υπόλοιπους αξιωματούχους των συνδικάτων, το ξέσπασμα των αγώνων της αυτομείωσης έγινε αντιληπτό μέσα στο πλαίσιο της ολόενα αυξανόμενης απογοήτευσης των εργατών από την αδράνεια των συνδικάτων απέναντι στην ανάπτυξη ενός ευρύτερου κινήματος ενάντια στην άνοδο του κόστους ζωής. Αυτό εκφράστηκε ευθέως από τον γραμματέα του εργατικού συμβουλίου του Torino: «...το διακύβευμα εδώ είναι η σχέση μας με το λαό. Αυτό που αμφισβητείται είναι η ικανότητα μας να χτίσουμε ένα εναλλακτικό μοντέλο. Τους τελευταίους μήνες η αξιοπιστία των συνδικάτων βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση (...για να την επανακτήσουμε) δεν είναι αρκετό να διεκδικούμε 50.000 ή 100.000 λιρέτες για τον εργάτη. Αντίθετα πρέπει να εφεύρουμε εναλλακτικές πολιτικές λύσεις» (L' ESPRESSO, 29 Σεπτεμβρίου 1974, σελ. 8).

Όταν αυτή η "εναλλακτική λύση" άρχισε να εφαρμόζεται, επρόκειτο και πάλι για την παλιά καλή πολιτική των ιταλικών συνδικάτων. Ενώ η συνδικαλιστική ηγεσία της βάσης υποστήριζε εν γένει αυτό το νέο κύμα μαχητικότητας - ερχόμενη άμεσα αντιμέτωπη με αυτό το καινούριο ξέσπασμα αγώνων - η εθνική ηγεσία προσπαθούσε να κερδίσει χρόνο αποφεύγοντας να πάρει ξεκάθαρη θέση. Αυτή η στάση υπαγορεύτηκε κυρίως από την ανάγκη να διατηρηθεί η εύθραυστη ισορροπία συμμαχιών ανάμεσα στις τρεις εθνικές συνδικαλιστικές συνομοσπονδίες, η οποία είχε απειληθεί επανειλημμένα από την "απειθαρχία" της εργατικής τάξης και από την επακόλουθη κατάσταση κρίσης στην οποία είχαν περιέλθει όλα τα πολιτικά κόμματα.

Η ΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Η στρατηγική της αναμονής άρχισε να αποδίδει όταν, στις αρχές του Οκτώβρη, η κυβέρνηση Rumor παραιτήθηκε, πυροδοτώντας μια επί μακρόν κυβερνητική κρίση, η οποία διήρκεσε όλο τον υπόλοιπο μήνα. Η απουσία του Υπουργικού Συμβουλίου σε μια περίοδο που το κίνημα της αυτομείωσης εξαπλωνόταν ταχύτατα σ' ολόκληρη την Ιταλία είχε, αναμφίβολα, σαν αποτέλεσμα να ενταθεί ο αντίκτυπος αυτού του κύματος των αγώνων. Επίσης, συνέβαλε στο να δοθεί στα συνδικάτα - το μόνο θεσμό που μπορούσε να ελέγξει και να διαχειριστεί αυτό το κύμα - η απαραίτητη δύναμη για να επηρεάσουν το σχηματισμό της καινούριας κυβέρνησης. Η πολιτική φόρμουλα που επέτρεψε στη νέα κυβέρνηση του Moro να πάρει την εξουσία στα τέλη του Οκτώβρη είναι πολύ περίπλοκο ζήτημα για να συζητηθεί εδώ. Ένα βασικό της συστατικό, ωστόσο, ήταν η υποστήριξη από τα συνδικάτα, με την προϋπόθεση ότι η κυβέρνηση του Moro θα δεσμευόταν για μια εθνική επαναδιαπραγμάτευση των μισθών που άγγιζαν το κόστος διαβίωσης. Ένας επιπλέον όρος ήταν ένα αναθεωρημένο πρόγραμμα των τιμών του ηλεκτρικού ρεύματος. Από εδώ και πέρα, έπρεπε να δοθεί ένα τέλος στην αυτόνομη και οργανωμένη από τη βάση ανάπτυξη των αγώνων

αυτομείωσης. Η λογική της ταξικής μεσολάβησης και της αξιοπιστίας των συνδικάτων έναντι της κυβέρνησης το απαιτούσε.

Κατά τη διάρκεια της μακράς περιόδου διαπραγματεύσεων ανάμεσα στην κυβέρνηση και τις τρεις εθνικές συνδικαλιστικές συνομοσπονδίες – με αποκορύφωμα την τελική συμφωνία στα τέλη του Δεκέμβρη – η σύγκρουση της νέας τακτικής των συνδικάτων σε σχέση με το κίνημα της αυτομείωσης έγινε έκδηλη στα εργοστάσια. Η συντριπτική πλειοψηφία των διοικητικών στελεχών των συμβουλίων των εργαζομένων διέταξε τη λήξη της κινητοποίησης. Αυτό σήμαινε πως οι εργαζόμενοι που ήθελαν να συνεχίσουν τον αγώνα έπρεπε να προχωρήσουν αντιτιθέμενοι στο “σώμα” των συνδικάτων. Η σύγκρουση ήταν συχνά σφοδρή, καταδεικνύοντας το βαθμό στον οποίο τα συνδικάτα ενδιαφέρονταν περισσότερο για την αξιοπιστία τους απέναντι στην κυβέρνηση παρά απέναντι στους εργαζόμενους. Στο εργοστάσιο αυτοκινήτων ALFA SUD για παράδειγμα, ο στόχος των 2500 ελαττωμένων λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος επιτεύχθηκε παρακάμπτοντας το εργοστασιακό συμβούλιο. Στο εργοστάσιο χάλυβα ITALSIDER, στο Bagnoli, ορισμένα διοικητικά στελέχη των συμβουλίων των εργαζομένων αναγκάστηκαν βεβιασμένα να παραιτηθούν, εξαιτίας της εναντίωσής τους στις κινητοποιήσεις.

ΠΙΣΩ ΣΤΙΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ

Παρά αυτές και άλλες επιτυχίες που σημειώθηκαν από αυτόνομες δυνάμεις σε διάφορα εργοστάσια σε ολόκληρη την Ιταλία, ήταν σαφές πως οι κινητοποιήσεις αυτομείωσης, σε εργοστασιακό επίπεδο, είχαν επηρεαστεί πολύ από τις επιταγές της πολιτικής των συνδικάτων. Συνεπώς, η συνέχιση του αγώνα εξαρτήθηκε σε ένα πολύ μεγάλο βαθμό αφενός από τις κινητοποιήσεις σε επίπεδο γειτονιάς, όπου η διαμεσολάβηση των συνδικάτων αποδεικνυόταν ανεφάρμοστη, αφετέρου από την ικανότητα τους να αντιστέκονται και να αντικρούουν τις ευθείες κατασταλτικές επιθέσεις του κράτους.

Η νέα συμφωνία για ένα εθνικό πακέτο παροχών ανάλογο με το κόστος διαβίωσης, που περιλάμβανε αναθεωρημένη φορολογία για το οικιακό ηλεκτρικό ρεύμα, αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα απέναντι στη διαδικασία ενσωμάτωσης των συνδικάτων στο μηχανισμό του καπιταλιστικού κράτους. Η επέκταση της λειτουργίας τους, του ‘παζαρέματος’, στην πολιτικά εκρηκτική περιοχή της βασικής κατανάλωσης μετατρέπει τα συνδικάτα σε έναν κρίσιμο συνεργό του καπιταλιστικού σχεδιασμού. Όχι μόνο συν-καθορίζουν τους μισθούς και την κατανομή τους, αλλά συν-διαχειρίζονται επιπλέον τον τρόπο, με τον οποίο χρησιμοποιούνται οι μισθοί, αναφορικά με την κοινωνική κατανάλωση.

Εκ των υστέρων, η πορεία της δράσης των συνδικάτων είχε άλλες σημαντικές συνέπειες, από την άποψη της δυναμικής του αγώνα. Η εμπλοκή τους λειτούργησε στα πλαίσια, αφενός του διαχωρισμού των αρχικών αυτόνομων κρίσεων ανάμεσα στις κινητοποιήσεις σε επίπεδο εργοστασίου και σε επίπεδο γειτονιάς, αφετέρου της προσπάθειας να επιβάλουν “από τα

πάνω” ένα νέο σύνδεσμο, διαχειριζόμενα μαζί με το κράτος τις καινούριες φορολογήσεις του ηλεκτρικού ρεύματος και την αποδοχή τους. Το γεγονός αυτό αποσαφηνίζει την πολιτική σημασία των συνδικάτων στο συνολικότερο πλαίσιο της οικονομικής και πολιτικής κρίσης στην Ιταλία: είναι ο μόνος θεσμός που μπορεί να μεσολαβήσει ανάμεσα στον εργάτη ως “μισθωτό” (wage-earner) και τον εργάτη ως καταναλωτή βασικών αγαθών και υπηρεσιών, και ως εκ τούτου συνεχίζει να αποκρύπτει την εκμετάλλευση των άμισθων εργαζομένων – πρωτίστως των νοικοκυρών.

ΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΛΕΙΝΕΙ

Η συμφωνία πάντως έκλεισε απλά άλλο ένα κεφάλαιο αυτού του αγώνα. Δεν έβαλε τέλος στην πρακτική της αυτομείωσης των τιμών, η οποία ειδικά σε γειτονίες, έχει συνεχίσει να υφίσταται ανέγγιχτη από τις πολιτικές μεταξύ συνδικαλιστών και κυβέρνησης. Ούτε η κινητοποίηση στα εργοστάσια έχει τερματιστεί οριστικά. Τους τελευταίους μήνες, μάλιστα, έχει παρατηρηθεί μια αναβίωση της πάλης σε έναν αυξανόμενο αριθμό εργοστασίων. Μια κίνηση για στήριξη της αυτομείωσης (της τιμής) του ηλεκτρικού ρεύματος εγκρίθηκε από μια επιπλέον συνάντηση 1000 εκπροσώπων των εργατών από την περιοχή του Milano και έδειξε το βαθμό αντίστασης που τα σωματεία μπορούν ακόμα να δέχονται μεταξύ των εργατών. Εν μέρει αυτό το αιφνίδιο ξέσπασμα προκύπτει από την αντίδραση των εργατών στα νέα τέλη του ηλεκτρικού ρεύματος που ενεργοποιήθηκαν τον Ιανουάριο. Οι νέες χρεώσεις είναι βασισμένες σε ένα κλιμακωτό σύστημα, εξαρτώμενο από το επίπεδο της κατανάλωσης του κάθε νοικοκυριού. Στην πράξη για μια τυπική οικογένεια εργατικής τάξης που καταναλώνει κατά μέσο όρο 450 KWH/4μηνο οι νέες χρεώσεις σημαίνουν μια αύξηση 33%.

Πολλοί πιστεύουν πως αυτή η αύξηση σίγουρα αξίζει να απαντηθεί με έναν αγώνα. Ειδικά τα εκατομμύρια των νοικοκυρών για τις οποίες μια επιβεβλημένη μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρισμού, σημαίνει πως όλες οι δουλειές του σπιτιού που γίνονται συνήθως με τη χρήση ηλεκτρικών συσκευών θα πρέπει να γίνονται πλέον χειρωνακτικά.

Αν η τωρινή πολιτική του ιταλικού καπιταλισμού είναι να μειώσει τα επίπεδα κατανάλωσης με σκοπό να αντεπεξέλθει στην οικονομική κρίση, έχει γίνει ξεκάθαρο σε ποιο βαθμό το βάρος αυτής της πολιτικής πέφτει στις πλάτες των νοικοκυρών. Καθιστά δυνατό να απομυζήσουν από αυτές, νέα τεράστια ποσά απλήρωτης εργασίας με σοβαρές συνέπειες στον πληθωρισμό. Η τωρινή κρίση στην Ιταλία έχει δείξει με ασυνήθιστη σαφήνεια τη σημασία του νοικοκυριού ως μονάδα παραγωγής και τις νοικοκυρές ως πρωταγωνίστριες σε έναν αγώνα ενάντια στα παγκόσμια καπιταλιστικά σχέδια.

Ο Bruno Ramirez ήταν ένας από τους συντάκτες του περιοδικού ZERO-

WORK, στο οποίο αυτό το άρθρο πρωτοδημοσιεύτηκε το 1975.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΤΑΞΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Το κείμενο αυτό γράφτηκε από την Αυτόνομη Συντονιστική Επιτροπή του Πόρτο-Μαργκέρα και πρωτοδημοσιεύτηκε στο δελτίο αντιπληροφόρησης του ΕΛΑ, στο τεύχος του Μαΐου 1975.

Το 1969 με το 'ζεστό φθινόπωρο' άνοιξε στην Ιταλία ένας νέος κύκλος αγώνων της εργατικής τάξης και του προλεταριάτου, ποιοτικά διαφορετικός, αν και σε συνέχεια με την προηγούμενη ιστορία των ταξικών αγώνων στη χώρα αυτή.

Από τη συνδιαλλαγή και τους συμβιβασμούς για απλές αυξήσεις μισθών, που άμεσα τις κατέτρωγε ο πληθωρισμός περνάμε σε πιο ουσιαστικούς στόχους αγώνα που σκοπεύουν να αποφέρουν μόνιμα και σίγουρα κέρδη για τα συμφέροντα και τις ανάγκες των εργατών.

Από τη βασική μορφή πάλης, που ήταν οι διαπραγματεύσεις με τα αφεντικά, των επίσημων συνδικαλιστών σαν 'μεσολαβητών' και οι ελεγχόμενες απεργίες περνάμε στην άμεση συμμετοχή σε αγώνες των εργαζομένων. Από την ιδεολογία της δουλείας και της αγάπης γι' αυτή περνάμε στην πολιτική

συμπεριφορά της άρνησης και της 'μισθωτής' εργασίας, που είναι η βάση του συστήματος της εκμετάλλευσης και της μιζέριας της καθημερινής μας ζωής.

Ο νέος κύκλος των αγώνων ξεκινά και προωθείται, και όλο και πιο πλούσιες μορφές αγώνα που γεννάνε στη βάση των υλικών αναγκών που

έχουν όλοι οι εργαζόμενοι. Μόνο που τώρα, με τον αγώνα τους δε ζητούν μια απλή ικανοποίηση αιτημάτων από τα ίδια τα αφεντικά, αλλά προσπαθούν ΝΑ ΠΑΡΟΥΝ όλα αυτά ΠΟΥ ΤΟΥΣ ΑΝΗΚΟΥΝ, πρόκειται πια όχι για διαπραγματεύσεις αλλά για ΤΑΞΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ.

Μέσα σ' αυτό το νέο κύκλο αγώνων εντάσσεται και ο γενικός μα τόσο συγκεκριμένος αγώνας για την ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗ του κόστους των κοινωνικών υπηρεσιών.

ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗ στα ενοίκια των σπιτιών που δεν πρέπει να είναι πηγή κολοσσιαίων κερδών και ληστειών ενάντια στους εργαζόμενους, αλλά δικαίωμα για τον κάθε εργαζόμενο. Αυτό συνδυάζεται και με την κατάληψη των δεκάδων χιλιάδων άδειων διαμερισμάτων που τα κρατούν άδεια για να μην πέφτουν τα ενοίκια, από την πλευρά των άστεγων ή εκείνων που ζουν στις παράγκες ορισμένων συνοικιών των μεγάλων βιομηχανικών κέντρων.

Η αυτομείωση στα νοίκια ορίζεται γενικά στο ότι ο καθένας πληρώνει το 10% του μισθού του για νοίκι.

ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗ στις τιμές των συγκοινωνιών, που ολοένα αυξάνονται. Σ' αυτή την περίπτωση η αυτομείωση φτάνει μερικές φορές και το 100%, όταν πρόκειται για μεταφορές εργατών από τα σπίτια τους στο εργοστάσιο για δουλειά, χωρίς καμία άλλη χρησιμότητα.

Γενικά γίνεται προσπάθεια για συνδυασμό της αυτομείωσης στις συγκοινωνίες και τις μεταφορές, με το στόχο για αναγνώριση σαν εργάσιμου χρόνου, το χρόνο που περνούν στοιβαγμένοι σα σαρδέλες μέσα στα συγκοινωνιακά μέσα και που ποικίλλει από 1 έως 5 ώρες την ημέρα.

ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗ ΣΤΟΥΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΑΥΞΑΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΣΚΟΠΟ ΝΑ ΜΕΙΩΝΟΥΝ ΤΟΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΜΙΣΘΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Στους λογαριασμούς για το φως η αυτομείωση γίνεται σε δύο επίπεδα:

- α) αυτομείωση κατά 50%, που βασικά προπαγανδίζεται από τα συνδικάτα στην προσπάθεια τους να ξαναεπιβάλουν τον έλεγχο τους στο κίνημα.

- β) αυτομείωση τέτοια που να πληρώνει ο εργαζόμενος την ηλεκτρική ενέργεια όσο την πληρώνουν οι βιομηχανίες, δηλαδή 4 δεκάρες/KWH αντί 2-2,5 δραχμές/KWH.

Άρχισε ήδη σε μερικές συνοικίες της Ρώμης η προσπάθεια για την αυτομείωση και στο τηλέφωνο, μετά τις τελευταίες εξωφρενικές αυξήσεις των τιμών και τις 'κλοπές των μετρητών' που παρατηρήθηκαν. Η άρνηση αυτή σημαίνει, σε άλλες περιπτώσεις άρνηση πληρωμής της αύξησης, και σε άλλες άρνηση πληρωμής όλου του λογαριασμού, με την πληρωμή μόνο του 'παγίου'.

Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται και οι προσπάθειες για την αυτομείωση στο γκάζι, την T.V. κλπ.

ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗ ΣΤΙΣ ΤΙΜΕΣ 18 ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ

Πρόκειται για βασικά είδη διατροφής (ψωμί, κρέας, τυρί, ζάχαρη κλπ) που διατίθενται στις Υπεραγορές τροφίμων, και που τα τελευταία δύο χρόνια έχουν αυξηθεί εξωφρενικά με μοναδικό στόχο τη ληστεία του πραγματικού μισθού και την τρομακτική αύξηση των κερδών των μεγάλων βιομηχανιών.

Φυσικά οι αγώνες αυτοί για αυτομείωση ξεκίνησαν μεμονωμένα και κυρίως πάνω στο θέμα του λογαριασμού της ηλεκτρικής ενέργειας και των ενοικίων, από ορισμένες οικογένειες σε περιφερειακές συνοικίες της Ρώμης, πριν από 3 και παραπάνω χρόνια. Σήμερα όμως έχουν επεκταθεί πολύ, τόσο στις ανεπτυγμένες βιομηχανικές πόλεις, όσο και μέσα στην ίδια τη Ρώμη, ορισμένα δε δείγματα άρχισαν να εμφανίζονται και στον καθυστερημένο και φτωχό νότο (Νάπολη).

Πέρασαν από πολλές ανόδους και πτώσεις – μερικές φορές μάλιστα πιστεύτηκε πως εξαφανίστηκαν. Σήμερα όμως πια έχουν αρκετά σταθεροποιηθεί κι έχουν ‘παράγει’ αυτοί οι αγώνες σημαντική ‘αυτοοργάνωση’ μαζί με τη συνειδητοποίηση της ανάγκης για όλο πιο αποφασιστικό και δυναμικό αγώνα των λαϊκών μαζών και των οργανωμένων τους πρωτοποριών, ενάντια στο σύστημα της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης και καταπίεσης. Παρακάτω δίνουμε δύο παραδείγματα από το συγκεκριμένο αγώνα για την αυτομείωση στο Tivoli (ακραία συνοικία της Ρώμης) και στο Porto-Marghera, κέντρο της χημικής βιομηχανίας στην Ιταλία.

ΤΙΒΟΛΙ: ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΥ

Ήδη από τις αρχές του Γενάρη του '75 οι σπουδαστές τεχνικών σχολών της περιοχής, που μετακινούνται καθημερινά, εφαρμόζουν την αυτομείωση 50%, στα μπλοκ εισιτηρίων (εισιτήρια μαζεμένα για μια βδομάδα) της ΑΤΑΚ (αντίστοιχη εταιρία συγκοινωνιών, ας πούμε σαν το δικό μας ΕΗΣ ή ΚΤΕΛ).

Η αυτομείωση γίνεται ενάντια στη ληστεία του μισθού, ενάντια στη βίαιη αντεπίθεση των αφεντικών, με στόχο να βρεθεί με συγκεκριμένο τρόπο ένα πρακτικό σημείο επαφής του κοινού αγώνα με τους εργάτες, πάνω σε μια πραγματική ταξική ανάγκη ζωής.

Αυτή η πρωτοβουλία, από τη μια μεριά είναι μια πρώτη πραγματικότητα αγώνα πάνω στο στόχο για ΑΜΕΣΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ ΤΟΥ ΜΙΣΘΟΥ, και ταυτόχρονα είναι ένα συγκεκριμένο παράδειγμα αγώνα, για όλους αυτούς που καθημερινά μετακινούνται λόγω της δουλειάς τους σ' αυτήν την περιοχή.

Μετά τις διαμαρτυρίες ενάντια στις αφόρητες συγκοινωνιακές συνθήκες, ενάντια στην ακρίβεια των τιμών των εισιτηρίων που τρώνε σημαντικό κομμάτι του μισθού, μετά την πιο ενεργητική διαμαρτυρία με το μπλοκάρισμα των

δρόμων, έρχονται αυτές οι δύο δυνατότητες: είτε οι διαπραγματεύσεις των ρεφορμιστών που ήξεραν πως πάντα καταλήγουν στο να μας ξεγελάνε, ή ο αγώνας για την αυτομείωση της τιμής των εισιτηρίων.

Αυτή την ανάγκη, για αγώνα και για οργάνωση η σπουδαστική οργάνωση της περιοχής προσπαθεί να προωθήσει. Αφού μετά από τρία χρόνια αγώνα έδωσε τους φασίστες που λυμαίνονταν την περιοχή, ολόκληρο αυτό το χρόνο προσπαθεί να επεξεργαστεί και να βάλει στόχους αγώνα σε σχέση με την άμεση πραγματική υπεράσπιση του μισθού.

Η αυτονομία των αγώνων, η μαχητικότητα και οι οργανωτικές μορφές που είναι πια μέσα στην ιστορία του κινήματος στην περιοχή του Τίβολι, οδήγησαν στη σταθεροποίηση και την αναγνώριση της επιτροπής και της συνέλευσης του αγώνα σαν αμετάκλητες κατακτήσεις. Επίσης τώρα με την ευκαιρία του αγώνα για την αυτομείωση των εισιτηρίων οι οργανωτικές μορφές πήραν πιο συγκεκριμένο χαρακτήρα και εκφράστηκαν σε οργανωτική ικανότητα διαμέσου της 'επιτροπής αγώνα για την αυτομείωση του κόστους της συγκοινωνίας και των μεταφορών'.

Τα καθήκοντα αυτής της επιτροπής είναι:

α) τεχνική προετοιμασία της αυτομείωσης (κατασκευή ιδιαίτερων εισιτηρίων, μάζεμα χρημάτων και αποστολή τους στην ΑΤΑΚ – φυσική παρουσία στις στάσεις για υπεράσπιση από τυχόν αστυνομικές επιθέσεις).

β) πολιτική προπαγάνδα της όλης δουλειάς στα εργοστάσια και τις γειτονικές συνοικίες

γ) προσπάθεια για επέκταση του αγώνα στους εργάτες της βορεινής ζώνης, που δεν κινούνται στις γραμμές της ΑΤΑΚ αλλά της STEFER.

Το χρονικό των γεγονότων μας δείχνει πως αυτός ο δρόμος είναι σωστός. Οι δεκάδες των ελεγκτών της ΑΤΑΚ που μεταφέρθηκαν για να εμποδίσουν τον αγώνα, δεν μπόρεσαν παρά να διαπιστώσουν την ντε φάκτο κατάσταση. Δεν μπόρεσαν να κάνουν μηνύσεις πράγμα που τους το απαγόρευσε η μαχητικότητα και η κινητοποίηση.

Επιπλέον αφού η ΑΤΑΚ δεν μπορεί να κινήσει τους ελεγκτές της, το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να ζητήσει την πληρωμή της διαφοράς από τον κάθε ταξιδιώτη (βάσει των ονομαστικών καταλόγων που έχει από τα μπλοκ –εισιτήρια).

Το πράγμα αυτό, που είναι τεχνικά μόνο δυνατό, δεν είναι πια πραγματοποιησίμο, γιατί βέβαια κανείς ταξιδιώτης δε θα δεχτεί να πληρώσει μόνος του, αυτό που μαζί με όλους τους άλλους κατάκτησε με αγώνα.

Τέλος, οι προσπάθειες εκφοβισμού που γίνονται με την παρουσία των αστυνομικών δυνάμεων, σε πλήρη εξάρτηση μάχης, στην αφετηρία και διάφορες στάσεις δεν περνάνε, ούτε και σταμάτησαν (όπως το ήλπιζε η ΑΤΑΚ) τον αγώνα.

Σε μια συνάντηση της επιτροπής με την ΑΤΑΚ, αυτή εξέφρασε την πλήρη αναποφασιστικότητα της για το τι να κάνει. Εμείς τη συμβουλεύουμε να δεχτεί την κατάσταση, για να μη δει τη συσσωρευμένη αγανάκτηση, γύρω από αυτό το τόσο μαζικό πρόβλημα, να ξεσπάει εναντίον της.

Τώρα μάλιστα που και οι ίδιοι οι εργαζόμενοι στην ΑΤΑΚ συμφωνούν και ενισχύουν αυτόν τον αγώνα, τώρα μάλιστα που και οι άλλοι εργάτες της περιοχής (που ταξιδεύουν 2-5 ώρες την ημέρα) αποφάσισαν να εφαρμόσουν και αυτοί την αυτομείωση των εισιτηρίων και να οργανώσουν επιπλέον τον αγώνα για να πληρώνονται τις ώρες ‘μεταφοράς’ σαν ώρες εργασίας.

ΠΟΡΤΟ-ΜΑΡΓΚΕΡΑ:ΑΥΤΟΜΕΙΩΣΗ, ΕΝΑ ΝΕΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

Στο Πόρτο-Μαργκέρα είναι ήδη 8.000 οι αυτομειούμενοι λογαριασμοί ηλεκτρικής ενέργειας. Η πρώτη επιτροπή, σε μαζικό επίπεδο, γεννήθηκε στην περιφερειακή συνοικία του Αγίου Μάρκου, συνοικία που από καιρό προσπαθούσε να προωθήσει τέτοιου είδους αγώνες.

Παράλληλα γίνονται αγώνες για τη μείωση της τιμής του ψωμιού (σε ‘πολιτική τιμή’ 5 δραχμές το κιλό αντί για 15 δραχμές το κιλό που πουλιέται στις Υπεραγορές τροφίμων) και άλλων περίπου 18 ειδών διατροφής πρώτης ανάγκης. Συνεχής προπαγάνδα γίνεται μέσα και έξω από τα καταστήματα με προκηρύξεις και συζητήσεις, γίνονται μπλοκαρίσματα εμπορευμάτων, επιβάλλεται μια αρχική μείωση 12% σε ορισμένα από τα 18 αγαθά.

Ταυτόχρονα οι εργάτες που μετακινούνται καθημερινά για να φτάσουν στο εργοστάσιο (50 χλμ), άρχισαν αγώνα πάνω στις τιμές των εισιτηρίων και επιβάλλανε τιμή του μηνιαίου εισιτηρίου 150 περίπου δραχμές αντί για τις πάνω από 500 που πληρώνανε. Σ’ αυτήν την περίπτωση το συνδικάτο της περιοχής Πόρτο-Γκρουάρο, οργανώνει και αυτό από την πλευρά του την αυτομείωση της τιμής των εισιτηρίων.

Μα το ξεκίνημα μιας πρωτοβουλίας σε μαζικό επίπεδο ήρθε κατευθείαν μέσα από το εργοστάσιο.

Εδώ η θέληση να μη δεχτούν οι εργάτες την αύξηση των τιμών για τις κοινωνικές υπηρεσίες, συγκεκριμενοποιήθηκε με την πληρωμή των ‘λογαριασμών’ ηλεκτρικής ενέργειας στις παλιές τιμές. Μετά από αυτήν την πρωτοβουλία ο συγκεκριμένος αυτός αγώνας γρήγορα επεκτάθηκε και στα άλλα εργοστάσια της περιοχής και τις συνοικίες της πόλης, φτάνοντας μέχρι και τη Βενετία. Σήμερα είναι 8.000 ήδη οι αυτομειούμενοι λογαριασμοί.

Το συνδικάτο υποχρεώθηκε να ακολουθήσει αυτές τις πρωτοβουλίες, προσπαθώντας ταυτόχρονα όμως να χαμηλώσει το επίπεδο που εξέφραζε ο αγώνας. Στην περίπτωση της αυτομείωσης των εισιτηρίων επιχείρησε και επιχειρεί να τις πάρει ‘υπ’ ευθύνη’ του, γιατί προσπαθεί να αποκτήσει μεγαλύτερη διαπραγματευτική δύναμη. Τη διαπραγματευτική αυτή όμως δύναμη σκοπεύει να τη χρησιμοποιήσει μόνο και μόνο για να μετατρέψει τις συγκοινωνίες από ιδιωτικές (ιδιοκτησίας των αφεντικών στα εργοστάσια) σε δημοτικές, και όχι για να εκπληρώσει σε μόνιμη βάση την απαίτηση των εργατών για μειωμένο εισιτήριο.

Στο μεταξύ και η εισαγγελία της Βενετίας άρχισε την επίθεση. Εξέδωσε ένα πρώτο ένταλμα σύλληψης για ένα συνδικαλιστή που μετείχε ενεργητικά

στους αγώνες, με την κατηγορία στη βάση του φασιστικού Κώδικα Ρόκκο, 'πρόκληση μίσους ανάμεσα στις τάξεις'.

Η ENEL (η ιταλική ΔΕΗ) προς το παρόν κρατά στάση αναμονής. Προσπαθεί φυσικά να σπάσει το μέτωπο του αγώνα, στέλνοντας χιλιάδες προσωπικά συστημένα γράμματα και ζητώντας την πληρωμή της διαφοράς και μετά άλλες χιλιάδες συστημένα με την 'απόδειξη της διαφοράς λογαριασμού' για πληρωμή.

Μέχρι σήμερα όμως δεν έχουν γίνει υποχωρήσεις από τον αγώνα, που διάφορες πολιτικές δυνάμεις περίμεναν.

Ο αγώνας για την αυτομείωση, επειδή ακριβώς ανταποκρίνεται στις άμεσες υλικές ανάγκες των εργαζομένων κι επειδή μπορεί να είναι νικηφόρος άμεσα, δεν πρόκειται να σταματήσει ούτε από 'κούραση', ούτε από τις οποιεσδήποτε τρομοκρατικές ενέργειες της αστυνομίας και των δικαστικών αρχών.

Επιθυμώντας να συμβάλουμε στην κριτική των καπιταλιστικών θεσμίσεων, να ανασύρουμε από τους κόλπους του ανταγωνισμού παραδείγματα εναντίωσης στο υπάρχον, αλλά και να επικοινωνήσουμε τις ιδέες μας, επιλέξαμε να μεταφράσουμε δυο κείμενα που πραγματεύονται την αυτομείωση των τιμών την περίοδο 1976-1977 στη γειτονική Ιταλία.

Τα κείμενα τοποθετούν τα κινήματα της αυτομείωσης στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο τους τονίζοντας τη δυναμική που αυτά ανέδειξαν. Σε μια Ιταλία που αντιμετωπίζει οικονομική κρίση- και λίγο πριν τον ιστορικό συμβιβασμό- βλέπουμε πώς το ανταγωνιστικό κίνημα πετυχαίνει την ανάδυση νέων αγώνων, τη μεταξύ τους σύνδεση αλλά διαπιστώνει και τα όρια τους. Οι μορφές και τα περιεχόμενα τους (των αγώνων) αμφισβητούν τις κυρίαρχες σχέσεις, αντιτάσσοντας έμπρακτα την αυτοοργάνωση και τη συλλογική δράση.

Η επιλογή των συγκεκριμένων κειμένων έγινε βασισμένη σε δύο, κυρίως, κριτήρια. Αφενός, θεωρούμε πως η ιταλική αυτονομία υπήρξε ένα από τα πιο γόνιμα κινήματα στην Ευρώπη, τόσο αναφορικά με την κριτική που άσκησε στην κυριαρχία, όσο και σχετικά με τη δημιουργία ανταγωνιστικών παραδειγμάτων ζωής στο τώρα (τότε). Αφετέρου, ζώντας σε συνθήκες κρίσης, έχει για μας μια παραπάνω αξία να διερευνήσουμε τις κοινωνικοιστορικές ιδιαιτερότητες που οδήγησαν στην εμφάνιση των κινήματων της αυτομείωσης στην Ιταλία καθώς και να τις συγκρίνουμε με κινήσεις που λαμβάνουν χώρα τώρα, στην Ελλάδα- δηλαδή τις απαλλοτριώσεις εμπορευμάτων από σουπερμάρκετ, το μπλοκάρισμα ακυρωτικών μηχανημάτων σε λεωφορεία ή σε σταθμούς μετρό/ηλεκτρικού, το 'δόσιμο' εισιτηρίων που δεν έχει λήξει η χρονική ισχύς τους, κα.

Η έκδοση

